

десет
современи
македонски
уметници

охридски летен салон

десет
современи
македонски
уметници

уметничка галерија
3 — 17 јули 1965

Осум современи македонски сликари и двајца скулптори, презентирани со ограничен број најнови дела, не преставува вид на панорама од современата македонска уметност. Пред љубителите на уметноста се преставуваат само неколку заокружени творци чии домени се несомнени. Тие не се единствена група со заеднички естетски, ликовни погледи, но нив ги поврзува тежбата кон нови продори, излетот кон неконвенционалност, храброста со која се пристапува во истражувачката драма. Заеднички е нивниот немир, што води кон нови резултати, коишо ги деференцираат и заокружуваат нивните творечки личности.

Сликаството на Димитар Кондовски не е евокација на средновековниот ликовен јазик, некое воскреснување или осовременување на зографскиот мит. Оваа негова фаза можеби настаната при едно внатрешно преиспитување на истражувачките патишта како да е покрената од потреба за ред, дисциплина, логичност. Во сашност картезијанскиот, декартовски однос кон делото, дозирање на разумот, сплеменито од префинето, миницуозно третирани површини ги чинат овие дела едно естетско заокружување на медитеранскиот ликовен свет, што не ги прифаќа деформациите или елементите на психолошка експресија. Раскошната орнаментална ризница на средновековните фрески, или златниот сјај на иконописните дела на Кондовски му служат само како елементи за овоплотување на неговата идеја. Суштината е навистина негова. Тоа секако е пат што обекава повеќе, но во исто време ја носи и опасноста од маниризирано повторување. Превозијдувањето на оваа фаза со сукцесивно развивање на внатрешната суштина е корак што се очекува со посебен интерес.

Тома Шијаковиќ, духовит сликар со чести, но интересни мени, пошто ја елеминира илустративноста од своите дела со карактер на иконописни апликации, отвара пат кон една специфична композиција во која се ликовните ондоси диспонирани со извонреден осет за животот на пластичките елементи задолжувајќи ги при тоа златните колористички созвучија.

Излегувајќи од својата темна фаза на кружни симболи, Иван Велков ги оплеменува тонските односи и, бар во изложените дела,

поставува нови, метафорични, рустични знаци со призвук на заборавените надгробни споменици или стечки. Судбинските, сугестивни знаци на прапостоењето и траењето, примамливи за сликарска интерпретација, третирани се на начин што не е конвенционален, што е својствен на овој уметник.

Еден извонредно талентиран сликар, Глигор Чемерски, иако тешко се согледува со помал број изложени дела, овој пат сликарски ги овоплотува своите поодамна навестени есеистички погледи кон колористичката еманација на Македонија, нејзините чудни, визуелни манифестации, апокалиптични чуда, античка сатирска распојасаност дискретно засолнети, патинирани средновековни црквички и сончевата немилосрдност што нивелира и пржи и поново го раѓа животот. Чемерски како да пријдува кон стварање на изворна и современа македонска уметност, без надворешна спектакулација или лажна архаичност.

Колористичката изнијансираност на Ванчо Ѓорѓиев се смирува. Преокупиран од фигуративен свет, тој се повлекува во едно специфично барање на домашна автентична нота, кое меѓутоа пак би ја очекувала својата ликовна оправданост, суптилност на боените односи, карактеристична за поранешниот сликарски опус на Ѓорѓиев.

Едно ликовно настојување - надреализмот, своевремена европска опцесија, во југословенската ликовна уметност денес преставува заокружено поглавје. Нејзиниот единствен протагонист во Македонија - Спасе Куновски, потполно туѓ на белградскиот надреалистички круг »Медијала«, а само делумно близок на извесни надреалистички појави во Загреб, негува една сосем специфично сликарство. Без кошмарски соништа или морбидно черечење на човешката фигура. Куноски во својот »магичен надреализам« ги отвара чудните видичи на осамениот урбанизован човек на големоградските преградија.

Петар Мазов повеќе години живее во извонредна сликарска авантура, во потрага за тајните на композиционата структура, нејзините внатрешни односи, нејзиниот содржински подтекст. Во едно неконвенционално истражување, во потрага за нови ликовни видичи тој ги ускладува колористичките плохи со детаљна, студинзно разработена сликарска фактура, која сама по себе постанува носител на внатрешната содржинска порака.

Ако е Петар Мазев свртен кон композиционите односи, засновани на колористички плохи, Ристо Калчевски своите композиции ги заснова на последните елементи од видливиот свет, низ уметничковата ликовна редукција сведен на своите битни рудименти, ликовните знаци, коишто во нов однос добиваат едно сосем чисто уметничко значење. Сепак, појдовната точка кон овие дела не е нивното формално (поластично) значење, туку ликовната вредност.

Двајцата преставници на современата македонска скулптура— Петар Хаџи Бошков и Боро Митриќевски во основа се различни и заокружени уметнички физиономии.

Појдувајќи кон една архитектонска концепција во скулпторската композиција, Хаџи Бошков во овие свои минијатури со монументално значење евоцира еден заборавен поетичен свет на глуви, осамени конаци, свртени сами кон себе, заборавени градови, вдлабени во стеновите предели. Иако неговата примарна асоцијација можеби поаѓала кон други решенија (акт што лежи), понатошошната метаформоза го доведува до нови, неочекувани резултати, што нам ни сугерираат еден подруг свет.

Митриќевски Боро останувајќи верен кон човешката фигура, ги проучува и фиксира нејзините можни варијации. Меѓутоа, тој ја деформира фигурата на еден нему својствен начин што ја чини карактеристична само за него. Тоа е патот преку кој Митриќевски ја избегнува конвенционалноста на еден мотив толку многу експлоатиран во скулптурата.

Цветан Грозданов

ПОДАТОЦИ И КАТАЛОГ

С Л И К А Р С Т В О

ВЕЛКОВ ИВАН

Роден во Врање 1930 год. Студирал на Академијата за ликовна уметност во Љубљана, а дипломирал во Белград, каде завршил и специјалка. Специјализирал во Париз како стипендист на фондот »М. Пијаде«. Во рамките на ДЛУМ и групата »Мугри« излагал во повеќе југословенски центри. Во групни изложби излагал во Мексико—Сити, Дижон, Лондон Братфорд и Даблин. Самостојни изложби во Врање 1960, Скопје 1961 и 1965, Белград 1962 и Струмица 1962. Добитник е на награда на југословенската изложба »Охридски мотиви« 1961 во Охрид.

1. Тотем	масло	1965	76	X	120 см
2. Тотем II	масло	1965	65	X	100 см
3. Знаци на минатото	масло	1965	60	X	88 см

ГОРГИЕВ ВАНЧО

Роден во Скопје 1924 год. Академија за ликовна уметност завршил во Белград. Во рамките на ДЛУМ и »Мугри« излагал во повеќе југословенски ликовни центри. Учествовал на изложбата на југословенска уметност во Љубљана и Виена. Исто излагал во Дижон и Братфорд, како и на I и II триенале. Самостојно излагал 1958 год. во Скопје.

4. Земја	масло	1965	70	X	90 см
5. Жена на балкон	масло	1965	70	X	90 см

КАЛЧЕСКИ РИСТО

Роден во Прилеп 1933 год. Дипломирал на Академијата за ликовна уметност во Љубљана. Во рамките на ДЛУМ и »Мугри« излагал во повеќе југословенски центри. Во 1962 год. награден е на

Бисналето на младите во Ријека со откупна награда на фондот »М. Пијаде« за сликата »Песок и камен«, сопственост на галериското одделение при охридскиот Народен музеј.

6. Слика 47	масло	1964	45	X	60 см
7. Слика 51	масло	1965	40	X	50 см
8. Слика 45	масло	1964	80	X	89 см

КОНДОВСКИ ДИМИТАР

Роден во Прилеп 1927 год. Академија за ликовна уметност завршил во Белград. Излагал на колективни изложби во земјата со ДЛУМ и групата »Мугри«. Самостојно излагал во Скопје 1957 и 1963, Загреб 1957, Рим 1961 и Зрењанин 1963. Учествовал на изложби на југословенската уметност во странство. Излагал на I и II триенале.

Добитник е на откупна награда на Медитеранското биенале во Александрија 1964, наградата на Сојузниот извршен совет на II триенале 1964 и Октомвриската награда 1964.

9. Голем орнамент	темпера и	1964	167	X	75 см
10. Вертикална слика	злато на	1964	122	X	84 см
11. Полиптихон	панел	1964	167	X	75 см

КУНОВСКИ СПАСЕ

Роден во Дебар 1929 г. Академија за ликовна уметност завршил во Загреб. Излагал на бројни изложби во рамките на ДЛУМ и »Мугри«, на сојузни изложби во земјата, во Чехословачка 1953, Дижон 1962, со група скопски уметници во Братфорд 1964; самостојни изложби во Скопје 1956 и Загреб 1957. Излагал на I и II триенале.

Добитник е на Октомвриската награда за 1961.

12. Маска	масло	1965	55	X	40 см
13. Портре	масло	1964	85	X	70 см

МАЗЕВ ПЕТАР

Роден во Кавадарци 1927 г. Академија за ликовна уметност завршил во Белград. Учествовал на повеќе изложби на ДЛУМ и »Мугри«, Излагал на сојузни изложби во земјата и странство.

Излагал на I и IV Медитерански биенале во Александрија и на изложбите на современа југословенска уметност во Милано 1957, Лозана 1963 и современата македонска уметност во Дижон 1962. Излагал на I и II триенале.

Добитник е на наградата »Сапиро« на изложбата »Младо француско сликарство« во Париз 1959.

14. Композиција I	масло	1965	70	X	55 см
15. Композиција II	масло	1965	110	X	86 см

ЧЕМЕРСКИ ГЛИГОР

Роден во Кавадарци 1940 г. Академија за ликовна уметност и специјалка завршил во Белград. Излагал во повеќе југословенски ликовни центри. Од 1963 г. редовно излага со УЛУС. Излагал на Октомврскиот салон 1963 и 1964. Самостојно излагал во Скопје 1962 и Белград 1965. Се занимава со ликовна есеистика и објавил текстови од областа на ликовната уметност во повеќе југословенски списанија.

16. Румено стабло	масло	1964	130	X	100 см
17. Црвена крава	масло	1965	30	X	30 см

ШИЈАКОВИЌ ТОМА

Роден во Косово Поле 1930 г. Самостојно излагал во Скопје 1952, 1953, 1954, 1955, 1958, 1959, 1962; во Белград 1957; во Ниш 1958. Учествовал на изложбите на ДЛУМ во повеќе југословенски ликовни центри, на изложбата на македонските уметници во Братфорд 1964.

18. 7831008	пеанл и злато	1965	60	X	43 см
19. 172577	панел и злато	1965	100	X	70 см

СКУЛПТУРА

МИТРИЌЕСКИ БОРО

Роден во Прилеп 1927 г. Академија за ликовна уметност завршил во Загреб. Излагал во рамките на ДЛУМ и групата »Мугри« во повеќе југословенски ликовни центри.

Излагал на изложбата »Современа југословенска уметност« во Рим 1962, како и на изложбата на македонските уметници во Диџон 1962. Со група скопски уметници излагал во Братфорд 1964. Самостојно излагал во Скопје 1965. Учествовал на I и II триенале.

1. Фигура	дрво	1965
2. Торзо	дрво	1963

ХАЌИ БОШКОВ ПЕТАР

Роден во Скопје 1928 г. . Дипломирал на Академијата за ликовна уметност во Љубљана, Специјализирал во Лондон. Учествовал на изложбите во рамките на ДЛУМ, »Мугри« и други сојузни изложби. Самостојно излагал во Скопје 1959, 1963 и 1965, во Лондон 1960 и Падова 1961. На изложбите од современата југословенска уметност излагал во Париз, Рим и Милано. Со македонските уметници излагал во Дижон и Братфорд 1964. Учествовал на I и II триенале.

3. Во секавање	метал	1965
4. Заборавен град	метал	1965
5. Осамен конак	метал	1965

